

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO BENDROVIŲ ASOCIACIJOS PASIŪLYMAI
DĖL LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2021-2027 M. STRATEGINIO PLANO

SANTRAUKA

1. Tikslas G „Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir sudaryti palankesnes sąlygas verslo plėtrai kaimo vietovėse“

Asociacija siekia, kad reikalavimus atitinkantys juridiniai asmenys taip pat būtų laikomi „jaunaisiais ūkininkais“, o jauniems žemės ūkio specialistams būtų užtikrinta BŽŪP parama, kaip buvo susitarta pavasarį pasirašytoje „Baltojoje knygoje“

2. Tikslas I „Siekti, kad ES žemės ūkio sektorius labiau atitiktų visuomenės poreikius, susijusius su maistu, sveikatos priežiūra (įskaitant saugius, maistingus ir tvarius maisto produktus), maisto atliekomis ir gyvūnų gerove.“

Asociacijos atstovai siūlo, įgyvendinant šį tikslą, priemones labiau orientuoti į Reglamentu nustatytus rezultatų rodiklius: teikiant papildomą paramą ūkiams, investuojantiems į tausų pesticidų naudojimą užtikrinančias technologijas, gyvulininkystės subjektams, kuriuose taikomi prevenciniai veiksmai, apribojant antibiotikų naudojimą ir pan.

3. Tikslas H „Skatinti užimtumą, augimą, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant bioekonomikos ir darnaus miškų ūkio sektorius.“

Kadangi maisto ir ūkininkavimo sistemoms tenka apie trys ketvirtadaliai bendro bioekonomikos užimtumo ir maždaug du trečdaliai bioekonomikos apyvartos, Asociacija siūlo koncentruoti šio tikslo įgyvendinimo priemones ir lėšas į žemės ūkio produktų gamybos, našumo ir perdirbimo didinimą, taikant tvarius gamybos bei gamtinių išteklių valdymo metodus. Tai galėtų reikšti realų Lietuvos bioekonomikos sektoriaus proveržį (FADN 2017 m. duomenimis pagal bendrosios produkcijos gamybos apimtį 1 ha ŽŪN Lietuva išlieka paskutinėje vietoje). Tokiu būdu pagal Komisijos nustatytus rodiklius (darbo vietų kūrimas, jaunimo pritraukimas, atskirties mažinimas ir kt.) visuomenei naudingiausiu būdu būtų įgyvendinami šio BŽŪP tikslo keliami uždaviniai.

4. Tikslas F „Padėti apsaugoti biologinę įvairovę, gerinti ekosistemines paslaugas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius;“

Žemdirbiams gali būti keliami biologinės įvairovės išsaugojimo uždaviniai tik toje srityje kurioje jie veikia, o ne užkraunama laukinės biologinės įvairovės išsaugojimo našta. Asociacijos atstovai, suprasdami liūdnas sparčiai blogėjančių dirvožemių pasekmes, siūlo koncentruoti pastangas į agrobiologinės įvairovės išsaugojimo priemones, visų pirma susijusias su dirvožemių išsaugojimu (taip kaip tai apibrėžta 1996 m. Lietuvos ratifikuotoje konvencijoje dėl biologinės įvairovės): dirvožemio derlingumo palaikymas; kenkėjų ir ligų reguliavimas; dirbamos žemės hidrologinio ciklo palaikymas; erozijos kontrolė; klimato reguliavimas ir anglies sekvestracija (dirvožemyje), abiotinių faktorių valdymas (pvz., dirvožemio rūgštingumo mažinimas, drėgmės valdymas, suspaudimas ir kt.)

5. Finansinės priemonės (finansų inžinerija) ir Rizikos valdymo priemonės.

Efektyvesnis rizikos valdymas – esminis ir privalomas būsimosios BŽŪP elementas. 2014-2020 m. laikotarpis artėja į pabaigą ir, panašu, kad galimybė kurti savitarpio pagalbos fondus pagal II ramsčio priemones žemdirbiams neatrodo patraukliai. Todėl Asociacija pasiūlė praplėsti BŽŪP po 2020 m. rizikos priemonių spektrą įtraukiant individualias taupymo sąskaitas, kurių turėtojams krizės atveju būtų teikiama iš ES ar valstybių narių biudžetų valstybių narių parama, kurios suma atitiktų taupymo sąskaitoje užšaldytą sumą

6. Tikslas A „Remti perspektyvias ūkio pajamas bei ūkių atsparumą visoje Sąjungoje ir taip užtikrinti geresnį aprūpinimą maistu“

Tai vienas plačiausių BŽŪP tikslų, apimantis visas tiesioginių išmokų rūšis. Asociacijos ir jos partnerių atstovai griežtai prieštarauja išmokų mažinimui ir ribojimui būsimojoje BŽŪP. Taip pat siūloma taikyti minimalią persikirstymo išmoką, siejant ją su paramos gavėjų indėliu, užtikrinant geresnį aprūpinimą maistu, t.y. žemės ūkio produkcijos gamybą. Siūloma išlaikyti esamą susietųjų išmokų lygį – 13 plus 2 proc. Laisvanoriškų ekoschemų (žalinimo atitiktis) taikymas kol kas kelia daugiau klausimų ir reikia laukti daugiau aiškumo.

7. Tikslas C „Gerinti ūkininkų padėtį vertės grandinėje;“

Rezultatams įvertinti Komisija pasiūlė du rodiklius, atspindinčius geresnį maisto grandinės organizavimą ir pasiūlos koncentravimą. Asociacijos atstovai atkreipė posėdžio dalyvių dėmesį, kad pasiūlos koncentravimas turi būti suprantamas ne tik kaip žemės ūkio produkcijos gamintojų jungimasis, bet ir gamybos apimčių didinimas ūkio lygmenyje: praktika rodo, kad didesni tiekiamos produkcijos kiekiai leidžia gamintojams išsiderėti palankesnes sąlygas. Todėl investicijos, skirtos gamybos plėtrai, efektyvumo didinimui taip pat turėtų būti priskirtos tinkamomis šio tikslo įgyvendinimui.

8. Tikslai D ir E: „Švelninti klimato kaitą ir prisitaikyti prie jos, plėtoti darniąją energetiką“ ir „Skatinti darnųjį vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, tokių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą.“

Akivaizdu, kad bendroji žemės ūkio politika ateityje bus dar labiau orientuota į didėjančią prisitaikymą prie klimato kaitos ir tausesnį, taršą mažinančią išteklių naudojimą. Pagal projektą Kaimo plėtros finansavimą sumažinus 15 proc., labai svarbu, kad II ramsčio remiamos klimatui ir aplinkai naudingos praktikos neišeitų už žemės ūkio veiklos ribų. Juo labiau, kad nepriklausomų ekspertų, Aplinkos aljanso, atliktos studijos duomenimis, efektyviausiai klimato ir emisijų problemos buvo sprendžiamos per investicines ir tausaus žemės valdymo priemones. Todėl Asociacija pasiūlė viena iš priemonių laikyti tinkamą sėjomainą (pvz., su organinėmis trąšomis, su daugiametėmis žolėmis ariamoje žemėje (skirtingai nuo > 5 metų laikomų daugiamečių žalienu), ankštiniais augalais ir pan.), taip pat palaikė Aplinkos ministerijos atstovų pasiūlymus dėl tarpinių kultūrų inkorporavimo į sėjomainą.

Asociacijos nuomone, investicijos į modernią techniką ir technologijas, ūkio valdymo sistemas, precizinio ir išmanaus ūkininkavimo schemas tiek augalininkystėje, tiek gyvulininkystėje neabejotinai prisidės prie dirvožemio, oro ir vandens kokybės gerinimo ir apsaugos. Privalomas tręšimo planų sudarymas taip pat yra svarbus tausaus dirvožemio naudojimo ir vandenų apsaugos elementas.